

Kabinet Comm. der
Koningin te Friesland
26 JAN 1976
Per no.
Class. no.

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT

No. 12 1976

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

11

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht nr.12 - 1976

(Tijdvak van 1-12-1976 t/m 31-12-1976)

I N H O U D

Nr. 1308.812

	Blz.
Aanzet tot een nieuw CPN-beleid	1
SP doet mee aan a.s. Tweede Kamerverkiezingen	4
KEN ml ook op het verkiezingspad	6
Situatie in de internationale trotskistische beweging	8
Palestijns terrorisme	11
Toenemende oppositie in Polen tegen het GIEREK-regiem	19

AANZET TOT EEN NIEUW CPN-BELEID

De vergadering van het partijbestuur van de CPN, die op 20 december werd gehouden, heeft enige inkijk gegeven in de accentverschuivingen, die zich achter de schermen in de CPN-politiek bezig zijn te voltrekken. Zowel in de binnenlands politieke situatie als op het terrein van de internationale betrekkingen van de CPN hebben zich ontwikkelingen voorgedaan, die de partijleiding aanleiding gegeven hebben tot een bezinning op het tot dusverre gevoerde beleid.

Uit de door CPN-voorzitter H.J. HOEKSTRA gehouden rede, die in De Waarheid werd gepubliceerd en tevens moet dienen als grondslag voor de op 15 en 16 januari te houden Nationale Conferentie van de CPN, valt te proeven, dat de CPN-leiding van de eenheidspolitiek op korte termijn geen opzienbarende resultaten verwacht. HOEKSTRA zegt met zoveel woorden "niet veel te verwachten van de 'toppen' (van PvdA en vakbeweging), die in het duister manoeuvreren, pacten buiten de bevolking om sluiten en nu al bezig zijn met toekomstige regeringsformaties". Misschien heeft hierbij een rol gespeeld, dat de CPN-voorzitter geen bevredigende reactie heeft gekregen op zijn in september aan de PvdA-leiding gedane voorstel om in een gesprek misverstanden uit de weg te ruimen. Vaststaat, dat het resultaat van de verkiezing van de agglomeratie-raad Eindhoven de CPN erg is tegengevallen en dat met betrekking tot de Tweede Kamer-verkiezingen geen hoge verwachtingen bestaan. Daarmee wordt de kans op deelname van de CPN aan een "werkelijk progressieve regering" gering. HOEKSTRA heeft daaruit de consequentie getrokken en de komende verkiezingscampagne gedegradeerd tot "een vorm van actie voor de dagelijkse belangen". In overeenstemming met de slechte vooruitzichten legt HOEKSTRA de nadruk op "lagere" actievormen van samenwerking en op "eigen activiteiten" en de "eigen lijn" van de CPN. Hij pleit wel voor een "politiek van progressieve eenheid" maar de "grondslag" daarvoor moet nog worden gelegd "in de actie".

De CPN presenteert zich aan haar leden dus niet meer als een partij, die op het punt staat als gevolg van haar eenheidspolitiek recht-

streekse invloed op het regeringsbeleid te verwerven. Het alternatief, dat voor de verdwijning van dit optimistische perspectief wordt geboden, ligt geheel in de lijn van de ontwikkelingen van de laatste tijd, namelijk op het terrein van de internationale betrekkingen van de CPN. HOEKSTRA hield het partijbestuur voor, dat de binnenlandse strijd van de CPN een bijzonder zwaar gewicht krijgt "doordat we ons deel weten van een communistische wereldbeweging, waarbij van betekenis is dat de socialistische landen zich versterken. Ons optreden maakt deel uit van een wereldomvattende strijd tegen het imperialisme en kolonialisme, voor socialisme." De strijd in Vietnam, aldus HOEKSTRA, heeft laten zien, dat de definitieve overwinning op het imperialisme aanstaande is. Elders stelt HOEKSTRA, dat de CPN weliswaar een Nederlandse partij is, "maar met sterke bondgenoten" en dat "dat de geest van het internationalisme" in de partij versterkt moet worden. Hij liet een waarschuwing horen tegen pogingen (blijkbaar door "rechtse krachten" in Nederland ondernomen) om de CPN te isoleren van de internationale communistische beweging "met mooie praatjes en lokkertjes over geloofwaardigheid", daarmee suggererend dat de politiek van "nationale zelfstandigheid" en autonomie, die de CPN in het verleden heeft voorgestaan, haar was opgedrongen.

De door HOEKSTRA gehouden rede betekent in feite het einde van de politiek van "Nieuwe Oriëntering", die in 1964 op het 21ste CPN-congres met veel vertoon werd geproclameerd. In deze politiek stond voorop de behoefte om van de CPN een geloofwaardige en typisch nationale partij te maken. De verhouding tot de internationale communistische beweging werd daaraan ondergeschikt gemaakt. De CPN schroomde niet van andere communistische partijen afstand te nemen en deze juist te kritiseren om haar eigen nationale imago op te poetsen. De rollen zijn nu duidelijk weer omgekeerd. Aan autonomie wordt nog slechts lippendienst bewezen. Het proletarisch internationalisme is in ere hersteld en de CPN erkent de facto zelfs de leidende rol, die de CPSU zich daarbij toegedacht heeft. Het wordt allemaal niet zo expliciet gesteld maar de praktijk is er wel naar. Zo was het opvallend, dat de CPN de uitwisse-

ling van de Chileense communistenleider L. CORVALAN tegen de Sowjetdissident W. BOEKOWSKY onbesproken heeft gelaten. De uitwijzing van SOLZHENITZYN een jaar eerder ondervond in De Waarheid nog zware kritiek evenals meer recent de ontneming van het staatsburgerschap aan de Oostduitser W. BIERMANN. De nadruk, die HOEKSTRA gaf aan de noodzaak tot bestrijding van het anti-sowjettisme, laat vermoeden dat het optreden van de CPN vooral zal zijn gericht op ondersteuning van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie. Als dat besef ook tot de CPSU doordringt, zal over de netelige kwestie van de pro-Russisch-communistische groeperingen in Nederland ook gemakkelijker overeenstemming bereikt kunnen worden. Het meest sprekend voor de accentverschuiving in de CPN-politiek ten gunste van de internationale communistische beweging onder leiding van de CPSU is wel het voornemen van de CPN-leiding binnen enkele maanden voor het eerst sinds 1962 een zware delegatie naar Moskou te sturen. Het spreekt vanzelf dat de CPN-leiding pas een dergelijk besluit neemt als er een redelijke kans bestaat op een definitief vergelijk over de geschilpunten. Daarmee zal dan een nieuwe fase aanbreken in de betrekkingen tussen de CPN en de CPSU, die ongetwijfeld ook op de eenheidspolitiek invloed zal hebben.

*
* *

SP DOET MEE AAN A.S. TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN

Eind oktober 1976 heeft de Socialistiese Partij (SP) besloten deel te nemen aan de Tweede Kamerverkiezingen in mei 1977.

Uit een desbetreffende verklaring in het tweewekelijks partijblad "de Tribune" blijkt de wens van de SP-leiding om het parlement te gebruiken voor de ontmaskering van het huidige maatschappelijke systeem in Nederland en de propaganda voor het socialisme. Bedoeling is het buitenparlementaire werk van de partij en haar massaorganisaties via eventuele vertegenwoordigers in de Tweede Kamer te ondersteunen en te versterken. De SP zegt niet met een verkiezingsprogramma te zullen komen, omdat ze dat niet nodig heeft. De best denkbare verkiezingspropaganda is immers de alledaagse activiteit van de partijleden in de strijd voor het socialisme.

Gezien de aanhang van haar massaorganisaties (alleen de VVIB zou thans reeds ongeveer 350.000 leden tellen) en gelet op de oplage van "de Tribune" (ongeveer 28.000 exemplaren per twee weken) verwacht de SP tenminste één zetel in de Tweede Kamer te behalen. De SP probeert bovendien i.v.m. de restzetelverdeling een lijstbinding aan te gaan met een of meer andere linkse partijen, hetgeen overigens geen verdere politieke samenwerking tot gevolg zal hebben.

De hoop om via de massaorganisaties stemmen te winnen blijkt duidelijk uit een recente publicatie van de VVIB, waarin leidende VVIB-figuren aan de leden werden voorgesteld. Te verwachten is dat dezen ook als de voornaamste kandidaten op de verkiezingslijst van de SP zullen prijken.

Het betreft hier o.a.:

Mr S. BRUNIA	- voorzitter VVIB, tevens lid Centraal Komitee van de SP;
D. MONJÉ	- coördinator van de VVIB, vrijgestelde der partij, lid Centraal Komitee en organisatie-secretaris/penningmeester der SP;

R. POPPE

- voorzitter Milieu Aktiecentrum Nederland (MAN) tevens lid van het Centraal Komitee van de SP en vrijgestelde der partij;

Mr W. WESTBROEK-
Thomassen

- juriste der VVIB, lid dagelijkse leiding der SP verantwoordelijk voor de propaganda.

Om de gedurende de laatste twee jaar stagnerende ledenaanwas te stimuleren heeft de SP een nieuwe lidmaatschapsvorm geïntroduceerd, die voorziet in een nieuwe categorie leden, de zg. "massaleden", welke slechts incidenteel partijwerkzaamheden behoeven te verrichten. De belangrijkste rechten van leden van de partij - bijv. om te kiezen en gekozen te worden - blijven voorbehouden aan de "kaderleden", die zich dagelijks voor de partij moeten inzetten.

*

* *

KEN ML OOK OP HET VERKIEZINGSPAD

Het Centraal Komitee (CK) van de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland marxistisch leninistisch (KEN ml) heeft begin december 1976 het besluit bekendgemaakt dat zij met een marxistisch-leninistische lijst zal deelnemen aan de a.s. Tweede Kamerverkiezingen.

In een verklaring stelt de KEN ml consequent te zullen opkomen voor een revolutionaire proletarische politiek en de verkiezingen opnieuw te willen maken "tot een strijdperk voor de politiek van de arbeidersklasse". Daarom ook legt de KEN ml de nadruk op het winnen van arbeiders als nieuwe leden van haar organisatie. Een eerste aanzet werd ondernomen in de maanden november en december door bijeenkomsten te organiseren om het FNV-plan '77 te kritiseren.

Vermoedelijk begin januari zullen de statuten en het verkiezingsprogramma gepresenteerd worden en zal de verkiezingscampagne van start gaan. Tevens zal dit beschouwd worden als een definitieve stap in de richting van de oprichting van de nieuwe Kommunistische Partij.

De massastrijd op de bedrijven, in scholen, ziekenhuizen en allerlei andere instellingen mag volgens de KEN ml niet opgevat worden als een ondersteuning van de parlementaire strijd, maar de parlementaire strijd dient juist ter ondersteuning van de massastrijd, te weten de buitenparlementaire actie, zodat het parlement tribune van de klassenstrijd wordt.

In de verklaring doet de KEN ml het voorkomen alsof zij de enige aan de verkiezingen deelnemende partij is, die opkomt voor een consequente politiek van nationale onafhankelijkheid. Zij eist van de regering een buitenlandse politiek die gericht is op het verdedigen van de nationale onafhankelijkheid. Dit houdt in:

- 1: een onafhankelijke opstelling t.o.v. de beide supermachten (Sowjet-Unie en Verenigde Staten) zowel politiek, militair als economisch,
- 2: een politiek van samenwerking tussen de landen van West-Europa op alle terreinen om zich daardoor gezamenlijk onafhankelijk te maken van de beide supermachten,

3: het intensiveren van de samenwerking met de landen van de derde wereld op basis van wederzijds voordeel (in het bijzonder met China) aangezien daardoor een belangrijke versterking van de onafhankelijke positie van Nederland tot stand kan komen.

Het lijkt erop dat de KEN ml met deze eisen weer is teruggekeerd naar haar opvattingen over Europese eenwording van vóór juni 1976, zoals zij die onder meer verspreide door de Beweging voor Vrijheid en Onafhankelijkheid (BVO). Toen werd zelfs gepleit voor het tot stand komen van een Politieke Unie, waarbinnen de landen van West-Europa zouden moeten samenwerken op zowel politiek, militair als economisch terrein. In een in augustus verspreide zelfkritiek deed het CK van de KEN ml het voorkomen alsof met deze politiek gebroken was. Zelfs werden enkele leden geroyeerd, die het daar niet mee eens waren.

De KEN ml hoopt door deelname aan de verkiezingen andere ml-organisaties onder druk te zetten om met haar tot eenheid te komen. Deze organisaties komen immers voor de keuze te staan òf met de KEN ml als serieuze ml-organisatie samen te werken en bijv. een stemadvies te haren gunste uit te brengen, òf de KEN ml te negeren en dus niet te erkennen als een echte ml-organisatie. Gezien bestaande rivaliteiten en al dan niet vermeende meningsverschillen over strategie en tactiek tussen de verschillende ml-organisaties lijkt dit eenheidsstrevèn van de KEN ml weinig kans van slagen te hebben.

De leiding van de KEN ml zal niet verwachten een zetel in de Tweede Kamer in de wacht te slepen. Men rekent op een stembusresultaat, ongeveer gelijk aan dat van de maoïstische KPD en AMADA bij recentelijk in Duitsland, resp. België gehouden verkiezingen, zo'n 20.000 stemmen.

Opvallend is dat de KEN ml zich weer vergeleken heeft met organisaties als KPD en AMADA, waarmee ze vroeger openlijke en nauwe contacten onderhield maar waarop ze tot voor enige tijd nogal wat kritiek had als gevolg van haar gewijzigde politieke lijn.

Vermoedelijk zal W. ter BRAAKE, die in 1970 optrad als woordvoerder van het comité Arbeidersmacht, dat enige tijd de Rotterdamse havenstaking leidde, als lijsttrekker van de KEN ml fungeren.

*

* *

SITUATIE IN DE INTERNATIONALE TROTSKISTISCHE BEWEGING

1976

Het afgelopen jaar is voor de Vierde Internationale *) een jaar geweest met enige successen, vooral van organisatorische aard. In diverse landen, zowel op het Europese als het Amerikaanse continent zijn groeperingen, die tot dan toe verschillend dachten over tactische en strategische vraagstukken, tot elkaar gebracht, zodat het jaar kon worden afgerond met de constatering dat de Vierde in een aantal landen, nieuwe - en soms grote - volwaardige "secties" erbij had gekregen.

Toenadering tussen de verschillende "stromingen" van de Vierde, zowel nationaal als internationaal, is daarentegen nog steeds niet of nauwelijks merkbaar, ofschoon er wel pogingen, met name in 1976, daartoe werden ondernomen. Er doen zich wel gelegenheden voor dat de "concurrenten" gezamenlijk zaken kunnen doen, maar tot nu toe is dat nog vrijblijvend van aard geweest.

LASTER EN/OF PROVOCATIE?

Zo'n gelegenheid manifesteerde zich in de tweede helft van 1976.

Gerry HEALY, leider van de Engelse trotskistische groepering Workers Revolutionary Party (en tevens de belangrijkste man van de zogenaamde "Tendens International Committee") heeft samen met George VERECKEN, een "Pabloïst", vooraanstaande Amerikaanse trotskisten - behorend tot de "Tendens Verenigd Secretariaat" - ervan beschuldigd medeplichtig te zijn aan de moord op Leon TROTSKY. Beiden hebben aangekondigd "de moord van de eeuw" te zullen ontrafelen en aan te tonen dat enkele van TROTSKY's naaste medewerkers - die nu in de Amerikaanse sectie een belangrijke plaats innemen - feitelijk hebben gecollaboreerd

*) Tenzij uitdrukkelijk vermeld wordt met de "Vierde Internationale" de trotskistische stroming van Ernest MANDEL Alain KRIVINE, Tarig ALI, George NOVACK e.a. bedoeld, de grootste stroming, ook bekend als de "Tendens Verenigd Secretariaat".

met de toenmalige Russische Geheime Dienst, GPU.

De aantijgingen van HEALY en VEREECKEN hebben inmiddels geleid tot eenstemmigheid in de rest van het Trotskistisch kamp, waarbij opvalt dat Michel RAPTIS, alias PABLO, eveneens de zijde kiest van de aanklaagden en zijn veroordeling uitspreekt over de handelwijze van de Belg VEREECKEN.

Gezien het resultaat zou de vraag gesteld kunnen worden of de lastercampagne een geslaagde provocatie is om het overgrote deel van de Vierde Internationale tot een eensgezind optreden - in althans deze kwestie - te verleiden. Op 14 januari zullen de leiders van de 3 trotskistische stromingen, Ernest MANDEL, Pierre LAMBERT en Michel RAPTIS, gezamenlijk HEALY en VEREECKEN van repliek dienen. Of Tarig ALI inderdaad als voorzitter tijdens deze bijeenkomst zal optreden, is niet waarschijnlijk; hij wordt vastgehouden in Pakistan.

1977 - 11e Wereld Congres

1977 zal voor de Vierde Internationale niet minder een belangrijk jaar zijn. In dit jaar zal het 11e Wereld Congres plaatsvinden. Centraal op dit congres staat de besluitvorming over "de tactiek van de Vierde Internationale in kapitalistisch Europa".

Aan dit congres is weer een lange discussieperiode vooraf gegaan (en duurt nog voort). Al op 25 mei 1976 heeft het "Verenigd Secretariaat" (te beschouwen als Dagelijks Bestuur) de concept-resolutie over de tactiek opgesteld. Dit "Projet de Theses sur la Tactique de la IVème Internationale en Europe capitaliste" wordt op dit moment door leden van het "Internationaal Executief Comité" - tussen twee wereldcongressen het hoogste gezagdragend orgaan, een soort Centraal Comité - door de nationale secties en op een nog lager echelon door de afdelingen bestuurd en van kanttekeningen voorzien.

De opstellers van de concept-resolutie zijn nogal optimistisch gestemd t.a.v. de (revolutionaire) mogelijkheden voor de anti-kapitalistische beweging in het algemeen en de Vierde Internationale in het

bijzonder. 1977 schijnt voor veel trotskisten al "het jaar van de waarheid" te worden. Eenzelfde optimisme als waarvan blijk wordt gegeven in Red Weekly, orgaan van de Engelse nationale sectie International Marxist Group (IMG) de groepering van Tariq ALI.

"Undoubtedly 1977 will bring important developments - especially in areas like Southern Africa. But only the conscious struggle of all those who have understood the bankruptcy of capitalism and the need for a new social order can ensure that the 1970's will enter the annals of history as a 'red decade!'."

Niet alleen is men optimistisch gestemd t.a.v. de ontwikkelingen in het "kapitalistische" deel van Europa. Ook in, wat consequent de "Arbeidersstaten" genoemd worden, voorziet men een bankroet, n.l. dat van het Stalinisme en bespeurt men dat de bureaucratie - dat de ontwikkeling naar de enige echte socialistische maatschappijvorm stagneert - wordt en kan worden ondergraven. Het nieuwe element in die "politieke" strijd is, zo zegt Red Weekly, de eenheid van arbeiders en intellectuelen.

*
* *

PALESTIJNS TERRORISME

Het ondervolgende - zeer summiere - overzicht is mede bedoeld als hulp bij de beoordeling van berichten in de pers zowel als in politiekanaalen die betrekking hebben op Palestijnse terreur-organisaties.

Wegens de snelle en voortdurende veranderingen in de situatie in het Midden-Oosten is het onmogelijk een definitief schema te geven van de organisaties, hun onderlinge verhoudingen en hun relaties tot de Arabische staten in dit gebied.

Slechts de bekendste acties of die acties die direct betrekking hebben op Nederland zijn bij de ervoor verantwoordelijke organisatie vermeld.

PALESTIJNSE VERZETS- EN TERRORISTISCHE ORGANISATIES

Alhoewel de PLO (Palestine Liberation Organization) alle Palestijnse organisaties overkoepelt, zijn binnen de PLO twee stromingen te onderscheiden met betrekking tot de houding tegenover onderhandelingen met Israël. Na de erkenning van de PLO als enige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk door de Verenigde Naties is onder een aantal organisaties (AL-FATAH, (P)DFLP, AL-SA'IQA) een groeiende bereidheid te constateren om met Israël om de conferentie-tafel te gaan zitten. Na het optreden van de leider van de PLO, Yasser ARAFAT in de Algemene Vergadering van de VN, besloot de PLO operaties buiten het conflictgebied op te schorten omdat deze het Palestijnse imago niet ten goede kwamen.

Het bovenstaande was aanleiding voor het PFLP, het PFLP-GC, het ALF en het PSF om uit het Executief Comité van de PLO te treden, omdat men - kort gezegd - niet wilde rusten voordat de Zionistische Staat Israël vernietigd was en geen afstand wilde doen van de optie zionistische - en imperialistische - doelen daar aan te grijpen, waar ze te vinden waren -

dus ook buiten het conflictgebied. Deze organisaties worden aangeduid als het "Refusal" of "Rejection Front", naar aanleiding van hun weigering of afwijzing van de "verraderlijke", "defaitistische" officiële PLO-lijn.

Zij hebben nauwe relaties met Irak en Libië, de twee Arabische staten, die Israël te vuur en te zwaard willen bestrijden.

De PLO-lijn wordt aangehangen door de volgende 3 organisaties:

PALESTINE NATIONAL LIBERATION MOVEMENT (PNLM, beter bekend als AL-FATAH)

Dit is de numeriek grootste organisatie en staat o.l.v. Yasser ARAFAT, die tevens leider is van de PLO. Deze organisatie is nationalistisch gericht en staat slechts de "bevrijding" van Palestina voor. Alhoewel er aanwijzingen zijn, dat de jongere leden steeds meer naar links drijven, kan men AL-FATAH's ideologie nog steeds als midden tussen rechts en links zien.

Uit deze organisatie is voortgekomen de Black September Organization (BSO), die als cover-organisatie optrad voor terreuracties, die voor de erkenning van de PLO door de Verenigde Naties, buiten het conflictgebied in het Midden-Oosten plaatsvonden.

De BSO heeft zich voornamelijk bezig gehouden met gijzelings- en bombrievenacties:

- februari '72 : aanslag op compressorstations van de Gasunie in Ommen en Ravenstein. Ommen mislukte.
In samenwerking met de Franse en Belgische autoriteiten kon de toedracht van deze aanslag worden achterhaald;
- september '72 : gijzeling van 11 Israëlische atleten in het Olympisch Dorp in München. Eindigde in een bloedbad. Daarbij bleven twee daders in leven. Deze werden bevrijd in november '72 door middel van een kaping van een toestel van de Lufthansa.

(POPULAR) DEMOCRATIC FRONT FOR THE LIBERATION OF PALESTINE ((P)DFLP)

Deze organisatie is een afsplitsing van het PFLP en staat onder leiding van Nayef HAWATMEH. Ideologisch volgt zij de Moskou-lijn in tegenstelling tot het PFLP dat meer maoïstisch gericht is. Van het DFLP, dat zijn aanhangers onder meer vindt onder Arabische studenten in West-Europa, zijn geen terreuracties buiten het conflictgebied bekend.

AL-SA'IQA

De volledige naam van deze organisatie is VANGUARDS OF THE POPULAR WAR FOR THE LIBERATION OF PALESTINE, AL-SA'IQA (DE BLIKSEM).

AL-SA'IQA werd opgericht door de Syrische socialistisch georiënteerde Ba'ath partij en staat onder leiding van Zuheir MOHSEN (die verantwoordelijk is voor militaire zaken in het Executief Comité van de PLO).

Naar aanleiding van de Syrische interventie in de burgeroorlog in Libanon, waaraan ook AL-SA'IQA aan Syrische zijde deelnam, scheidde een - naar alle waarschijnlijkheid klein - gedeelte van de organisatie zich af en ging de Iraakse lijn volgen. Leider van deze afsplitsing is Hanna BATHISH.

De enige twee terreuroperaties van AL-SA'IQA in Europa waren:

- september '73 : de gijzeling van twee uit Rusland afkomstige Joden uit een trein in Oostenrijk in de directe nabijheid van de grens met Tsjecho-Slowakije.
De Oostenrijkse regering ging na deze gijzeling over tot sluiting van het doorgangskamp voor Russische Joden op weg naar Israël.
- september '75 : Een plan tot kaping van een wagon van de Warschau-express in Amersfoort, werd door arrestatie van 4 Sa'iqa-leden die deze actie moesten uitvoeren, voorkomen.

Tot het "REFUSAL" of "REJECTION FRONT" kunnen onder meer worden gerekend:

POPULAR FRONT FOR THE LIBERATION OF PALESTINE (PFLP)

Deze marxistisch-leninistische organisatie, die onder leiding staat van Dr George HABBASH, gaat uit van de gedachte, dat de bevrijding van Palestina het begin is van de Arabische Revolutie, die dan weer zal leiden tot de wereldrevolutie.

Het PFLP heeft zich in het bijzonder bezig gehouden met vliegtuigkapingen.

- juni '73 : Kaping van een JAL-vliegtuig na vertrek uit Amsterdam. De kapers waren in Parijs aan boord gegaan. Het toestel werd in Benghazi opgeblazen. Het doel, het verkrijgen van losgeld ter versterking van de financiën van het PFLP, werd niet bereikt.

Er zijn inmiddels aanwijzingen dat de operationele vleugel van het PFLP onder Wadih HADDAD zich afgesplitst heeft van het PFLP/HABBASH.

De operationele vleugel, die beschikt over internationale contacten met BAADER-MEINHOF, Rode Hulp, JRA, CARLOS etc. zou zich voorgenomen hebben de terroristische acties buiten het conflictgebied te intensiveren. Een aanwijzing hiervoor vormt de guerrilla-opleiding van niet-Arabieren (onder meer de Nederlanders van de Rode Hulp) in Zuid-Yemen en Libye.

JAPANESE RED ARMY (JRA)

Het PFLP staat in nauwe relatie met het Japanese Red Army, de aanduiding voor een 25-tal zeer gevaarlijke Japanners afkomstig uit de Japanse terroristische organisatie Sekigun, hetgeen Rode Leger betekent. Deze terroristen zijn uit Japan uitgeweken en hebben zich in dienst gesteld van de door het PFLP gepropageerde wereldrevolutie.

Op hun naam staan een aantal terreuracties o.a.:

- mei '72 : het bloedbad op het vliegveld Lod bij Tel Aviv, waarbij 22 personen, die zich in de aankomsthal ophielden, werden vermoord en circa 80 personen werden gewond.

- september '74 : bezetting van de Franse ambassade in Den Haag door drie leden van het JRA en gijzeling van de Franse ambassadeur en enige medewerkers en bezoekers. Door deze actie werd de vrijlating afgedwongen van een koerier van de organisatie, die in juni '74 in Parijs werd gearresteerd. Deze arrestatie leidde tot het oprollen van het Palestijns/Japanse netwerk in Frankrijk van waaruit vertakkingen bleken te lopen naar Zwitserland, Zweden, de Bondsrepubliek en Engeland.

POPULAR FRONT FOR THE LIBERATION OF PALESTINE-GENERAL COMMAND (PFLP-GC)

Deze organisatie is een afsplitsing van het PFLP waarmee nu weer wordt samengewerkt en staat onder leiding van Ahmed JIBRILL, een vroegere Syrische genie-officier.

Deze organisatie voerde enige acties uit ten aanzien van vliegtuigen door middel van barometrische bommen.

- februari '70 : ontploffing in de lucht van een Swissair-toestel opgestegen van het vliegveld München.

- september '76 : kaping van het KLM-vliegtuig "City of Madrid" (Malaga - Nice - Amsterdam) na de tussenlanding te Nice. De bedoeling van de actie was naar alle waarschijnlijkheid bij niet toegeven aan de eisen door Israël het toestel op of boven Israëliësch territorium tot ontploffing te brengen.

Naar alle waarschijnlijkheid werd deze kaping georganiseerd door de door Abu Al-ABBAS geleide vleugel van het PFLP-GC, die zijn samenwerking met het "Refusal Front" voortzet - in tegenstelling tot Ahmed JIBRILL, die door Syrië is ingepakt.

ARAB NATIONAL YOUTH ORGANIZATION FOR THE LIBERATION OF PALESTINE (ANYOLP)

Van deze aanduiding, die het bestaan van een organisatie suggereert, wordt gebruik gemaakt voor operaties, die door de Libische regering (kolonel QADHAFI) worden gepland en betaald.

De uitvoering van deze operaties geschiedt door Palestijnen, afkomstig uit het PFLP en uit AL FATAH. Een en ander geschiedt met toestemming van de leiding van het PFLP en buiten medeweten van de leiding van AL FATAH.

Met gebruikmaking van de naam ANYOLP werden onder meer de volgende acties uitgevoerd:

- maart '74 : kaping, na vertrek uit Beiroet, van een British Airways-toestel dat op Schiphol tot landing werd gedwongen en na vrijlating van de passagiers in brand werd gestoken.
De twee daders gaven zich hierna aan de politie over.
- november '74 : kaping van een toestel van British Airways na vertrek uit Dubai (Perzische Golf). Dit toestel werd gedwongen naar Tunis te vliegen, alwaar de eis werd gesteld, dat de bezetters van de ambassade van Saoedi-Arabië in Khartoum, die door Soedan aan Egypte waren overgegeven, zouden worden vrijgelaten. Deze eis werd niet ingewilligd.
Wel werd door de Nederlandse regering tegemoet gekomen aan de daarna gestelde eis tot vrijlating van de kapers van het eerder genoemde Britse toestel, dat op Schiphol in brand was gestoken. Eén van de

kapers had inmiddels een rol gespeeld bij de gijzeling van het kerkkoor in de Scheveningse strafgevangenis.

ARAB LIBERATION FRONT (ALF)

Deze organisatie staat onder leiding van Abdul WAHAB AL-KAYYALI en loopt aan de leiband van het Iraakse Baath-bewind.

Het ALF heeft een grote rol gespeeld in Libanon bij het Palestijnse verzet tegen de Syrische interventie in de burgeroorlog aldaar. Er zijn geen acties buiten het conflictgebied van deze organisatie bekend.

HET "CARLOS"-NETWERK

Dit netwerk werd in juni 1975 in Parijs ontdekt, toen Carlos Illich RAMIREZ-SANCHEZ, een Venezolaan, bij een arrestatiepoging door 3 medewerkers van de Franse Veiligheidsdienst DST wist te ontkomen.

Hierbij werden twee medewerkers van deze dienst door Carlos gedood.

Het Carlos-netwerk bleek contacten te hebben met de BAADER-MEINHOF groep in Duitsland, met anarchistische groeperingen in Zwitserland, Italië en met de Cubaanse Inlichtingendienst (DGI).

Het heeft enige acties ten behoeve van het PFLP uitgevoerd. Carlos c.s. hebben een aandeel gehad in de voorbereiding van de bezetting van de Franse ambassade in Den Haag. De groep is verantwoordelijk voor een tweetal aanslagen met behulp van bazooka's op EL-AL-vliegtuigen op het vliegveld Orly bij Parijs in januari 1975.

De meest spectaculaire actie van Carlos was de gijzeling in Wenen in december 1975 van 12 OPEC-ministers en hun staven door een internationaal commando onder leiding van Carlos zelf met assistentie van twee West-Duitsers, twee Libanezen en één Palestijn.

De OPEC-actie was waarschijnlijk opgezet op instigatie van Libië.

DE "ZWARTE JUNI" BEWEGING (BLACK JUNE MOVEMENT)

Dit is de naam die op het ogenblik gebruikt wordt door de groep van Sabri AL-BANNA (ABU NIDAL).

AL-BANNA is de voormalige FATAH-vertegenwoordiger in Bagdad, die de lijn van het Refusal Front is gaan volgen en daarom door FATAH ter dood veroordeeld is.

De groep heeft tot nu toe de acties in het "Semiramis"-hotel te Damascus (26-9-'76) en het "Intercontinental"-hotel te Amman (17-11-'76) uitgevoerd en ook de bezettingen van de Syrische ambassades te Rome en Islamabad (11-10-'76).

De naam "Zwarte Juni" is een verwijzing naar de maand juni 1976 toen Syrische troepen en masse de Libanon binnentrokken en linkse Moslim/Palestijnse stellingen aanvielen tot groot ongenoegen van de Palestijnen in het algemeen en het Refusal Front in het bijzonder.

*

* *

TOENEMENDE OPPOSITIE IN POLEN TEGEN HET GIJEREK REGIEM

Het huidige Poolse regiem, dat onder leiding van eerste secretaris van de Poolse CP (PVAP) Edward GIJEREK sinds de december-onlusten van 1970 aan de macht is, kampt met problemen. Vooral de laatste maanden lijken deze voor GIJEREK c.s. ernstiger te worden, omdat ze betrekking hebben op de verhouding tussen CP en regering enerzijds en de bevolking anderzijds.

Steeds openlijker is er sprake van kritiek: van de kant van de arbeiders, die in juni jl. b.v. protesteerden tegen prijsverhogingen; van de kant van de intellectuelen, die protest aantekenden tegen b.v. een inmiddels niet volledig doorgevoerde grondwetsherziening en van de kant van de Poolse R.K. kerk, die o.m. ernstige bedenkingen heeft tegen de nieuwe onderwijswet.

Zelfs binnen de partij schijnt het onbehagen vooral onder het lagere en middenkader groeiende. Zo heet het dat b.v. functionarissen van het middenkader met ontsteltenis gereageerd hebben op het bericht dat op slechts één na alle 50 regionale eerste partijsecretarissen de Poolse CP-leiding in juni hadden laten weten geen onrust te verwachten rond de bekendmaking van de prijsverhogingen. De partijfunctionarissen zien daarin het beste bewijs voor de stelling dat de partij slecht op de hoogte is van wat onder het volk leeft.

DE EERSTE JAREN

Partijleider GIJEREK heeft niet vanaf het begin van zijn leiderschap met deze problemen gekampt.

De eerste twee jaar van zijn bewind heeft hij duidelijk het vertrouwen gehad van grote delen van de bevolking en andere - dank zij zijn pragmatische aanpak - voor zich weten te winnen.

In 1971 slaagde hij erin de ontevredenheid onder de arbeiders - o.m. veroorzaakt door de prijsverhogingen van GOMULKA in december 1970 - weg te nemen. Hij wist de "werkende klasse" voor zich te winnen

door b.v. het reële inkomen te verhogen en de prijzen laag te houden, door een nieuwe arbeidswetgeving en een nieuwe wet op het vakverenigingswezen in het vooruitzicht te stellen en door voor de komende vijf jaar de produktie van meer consumptiegoederen en de bouw van meer woningen aan te kondigen.

Van de in Polen machtige R.K. kerk wist hij medewerking te krijgen door volledige normalisatie van de betrekkingen in het vooruitzicht te stellen, door de kerk het eigendomsrecht te geven over de kerkelijke goederen in de voormalige Duitse gebieden en door te benadrukken dat voor hem Poolse katholieken geen "tweede rangs"-burgers zijn.

Hij kwam voorts tot belangrijke hervormingen in de landbouwpolitiek, wat de grote categorie zelfstandige boeren *) ten goede kwam en deed herhaalde malen een beroep op de intelligentsia en de niet-PVAP-leden om mee te werken aan de opbouw van het land. Hij streefde naar een "dialoog" tussen partij en volk en naar een beleid dat "voor allen begrijpelijk en duidelijk" moet zijn.

Deze en andere maatregelen hadden tot gevolg dat bij velen - in Polen en daarbuiten - de gedachte aan een mogelijke ontwikkeling in "liberale" richting hoogtij vierde. Tot begin 1973 gebeurde er ook nauwelijks iets wat hiermee duidelijk in tegenspraak was. De maatregelen, die in die eerste periode werden genomen en die betrekking hadden op de Poolse economie, hielden integendeel in zeer belangrijke mate rekening met de door de arbeiders in 1971 geformuleerde eisen tot verbetering van levensomstandigheden. Daardoor ontstond de verwachting dat dit dan waarschijnlijk tot op zekere hoogte ook zou gebeuren als men toekwam aan eisen van inspraak en democratisering van het Poolse maatschappelijke leven.

ACCENTUERING ROL POOLSE CP

In 1973 werden veranderingen doorgevoerd of aangekondigd, die in hun totaliteit bij consequente uitvoering zullen kunnen resulteren in een grotere controle van de PVAP op de Poolse samenleving. Zo werd op

*) Ongeveer 84% van de Poolse boerenbedrijven is privé-bezit

11 april 1973 besloten tot de oprichting van een "Federatie van Socialistische Bonden van de Poolse Jeugd", waardoor de officieel niet-partijgebonden ZSP (=de Poolse studentenvereniging) en de met de Poolse Boerenpartij geliëerde ZMW openlijk onder PVAP-patronage werden gesteld. Doel van deze operatie was - aldus een Federatiepamflet van zomer 1973: "integratie van de activiteiten op het terrein van de socialistische opvoeding van de jeugd ... onder de ideologische en politieke leiding van de PVAP".

Een andere maatregel had betrekking op het onderwijs. In oktober 1973 nam het parlement het besluit tot vervanging van de acht jaar tellende bsisschool door een tien jaar durend algemeen onderwijs. Deze hervorming was weliswaar ingegeven door de slechte toestand van het onderwijs, maar zou - naar bleek uit artikelen in het partijdagblad Trybuna Luda - ook gebruikt moeten worden om de jeugd in het "socialisme" op te voeden. Ook andere, op kortere termijn te nemen onderwijsmaatregelen zouden hierop gericht moeten zijn.

Maatregelen m.b.t. de laagste vorm van lokaal zelfbestuur, de hervormingen van het overheidsapparaat buiten de stedelijke gebieden (de zg. "locale volksraden") van 1 januari 1973 en de hervormingen van de districts- en "provinciale" besturen van 22 november 1973 hadden tot gevolg dat de mogelijkheden van de PVAP tot controlering van de Poolse bevolking duidelijk groter werden.

VERHARDING REGIEM - REACTIE BEVOLKING

Deze vergroting van de controlemogelijkheden heeft niet kunnen voorkomen dat in 1974 en daarna moeilijkheden optraden. Mogelijk zijn zelfs deze moeilijkheden door de in 1973 genomen maatregelen in de hand gewerkt.

Deze moeilijkheden kwamen voort uit ontevredenheid van de Poolse bevolking en m.n. de arbeiders met de resultaten van GIEREK's hervormingspolitiek. Deze ontevredenheid werd in voornamelijk het tweede en het derde kwartaal tot uitdrukking gebracht in werkonderbrekingen, langzaam-aan-acties en andere vormen van passief verzet. Doel was daar-

bij meestal de realisering van concrete en meestal door de bedrijven in te willigen eisen. De meeste van deze acties hebben de westerse pers niet eens gehaald. Slechts de arbeidsonrust in de Poolse havensteden in juli en augustus 1974 en de beroering onder de mijnwerkers in Katowice in het najaar trokken de aandacht. Veranderingen in de loonsystemen schijnen hier de aanleiding te hebben gevormd.

Waarschijnlijk is in die periode de spanning groter geweest dan men in het Westen vermoedde. De Poolse regering schijnt in die tijd namelijk overgegaan te zijn tot oprichting van een soort oproerpolitie. Ongeveer 35.000 man werd toen gelegerd in de buurt van de steden Warschau, Katowice, Gdymia en Sczezyn en had de beschikking over lichte vliegtuigen, transporthelicopters en gepantserde voertuigen *).

Dit was overigens slechts een van de uitingen van een hardere opstelling van het regiem. In februari 1974 werden tijdens het 13e CC-plenum mutaties doorgevoerd in het CC-secretariaat, waardoor de verdeling binnen dit orgaan tussen "orthodoxen" en "liberalen" verlegd werd ten gunste van de eersten. Bovendien werd in maart 1974 een conferentie gehouden van "vertegenwoordigers van het ideologisch front", tijdens welke o.m. een scherpe aanval werd gedaan op "het reactionaire deel" van het Poolse episcopaat als "de belangrijkste, georganiseerde anti-socialistische macht" in het land. Om de invloed van deze macht tegen te gaan werd het noodzakelijk geacht over te gaan tot popularisering van de ideologische uitgangspunten en morele principes, die kenmerkend zijn voor de mens in het "socialistisch tijdperk".

Het is te begrijpen dat in dit klimaat de Poolse RK-kerk bij monde van haar primaat, kardinaal WYSZYNSKI, het regiem haar kritiek niet spaarde. WYSZYNSKI beperkte zich niet tot kwesties met een religieus aspect, maar stelde ook algemeen politieke kwesties aan de orde. Zo eiste hij - o.m. in april 1974 - respect van de autoriteiten voor democratische vrijheden als de vrijheid van vereniging en vergadering, de

*) Foreign Report, 13-10-1974

vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid. Zo verzette hij zich in juni 1974 tegen communistische uitspraken over het samenvallen van Poolse en Sowjetbelangen.

Het was in 1974 overigens niet alleen de RK-kerk die protesten liet horen. Begin december 1974 bleek er ook onder intellectuelen ontevredenheid te bestaan. Een 15-tal schrijvers, kunstenaars en "wetenschappers" protesteerde toen bij de Poolse Minister van Cultuur tegen het feit dat er van Poolse zijde geen aandacht werd geschonken aan de in de Sowjet-Unie levende Polen, wonend in gebieden, die deel uitmaakten van het vooroorlogse Polen en die in 1939 door STALIN werden geannexeerd. Voor deze 1 à 1½ miljoen Sowjet-Polen werd vrijheid van cultuur, opvoeding en onderwijs gevraagd. Deze actie was belangrijk omdat zij later gevolgd zou worden door protesten van intellectuelen over andere kwesties. Zij fungeerde als een "drempel-protest".

VERDERE VERKILLING EN VERZET

De trend van verkilling, verharding en verzet heeft zich ook in 1975 voortgezet. Er is sprake geweest van incidentele spontane stakingsacties uit protest tegen gebreken in de voedselvoorziening. De centrale partijleiding versterkte haar positie middels regionale bestuurshervormingen op districts- en provinciaal niveau en gelijktijdige aanpassing van de partij-organisatie aan deze nieuwe structuur. De 314 districten werden opgeheven en het aantal provincies werd van 22 op 49 gebracht. Gevolg hiervan was dat het partij-apparaat meer van de centrale partijleiding afhankelijk werd en dat de mogelijkheden voor ambitieuze regionale partijsecretarissen om een machtspositie op te bouwen (zoals GIEREK eertijds in Katowice) werden verkleind.

Tijdens het 7e PVAP-congres (8-12 december 1975) kwam de partij in het kader van haar positieversterking binnen de Poolse samenleving met voorstellen tot grondwetsherziening, inhoudende dat de leidende rol van de PVAP daarin moest worden opgenomen en dat daarin tevens "de onverbreekbare broederlijke band met de Sowjet-Unie" moest worden vermeld.

Deze voorstellen gaven echter aanleiding tot een strom van protesten en regiemkritiek, vooral van de kant van de intelligentsia. De rij werd op 5 december 1975 geopend met een petitie van 59 intellectuelen, geleid door de hoogbejaarde vooraanstaande econoom Edward LIPINSKI. Deze "Petitie van de 59" vormde een indrukwekkend stuk systeem kritiek en realisering van de eisen zou het karakter van het "socialistisch Polen" grondig in westers-democratische richting wijzigen.

De petitie werd gevolgd door het "Protest van de 300" (een schrijven aan het parlement van hoogleraren en studenten), een protestbrief van 12 juristen van de Poolse Academie van Wetenschappen aan het CC van de PVAP, een protestschrijven van oud-Minister van Cultuur BIENKOWSKI aan het partijdagblad Trybuna Luda, een protest van 9 PVAP-leden o.l.v. de eerder genoemde LIPINSKI en een brief van 12 andere PVAP-leden.

Deze protesten - alle geuit kort voor of tijdens het 7e PVAP-congres-hebben waarschijnlijk wel invloed gehad, want de inhoud van de congres-slotresolutie vertoonde verschillen met de voorstellen voor grondwetswijziging, zoals die voor en tijdens het congres waren geuit. De passage over de "leidende rol van de PVAP" binnen het "socialistisch Polen" was gewijzigd in de "leidende rol van de PVAP bij de opbouw van het socialisme". In plaats van "de onaantastbare broederlijke verbondenheid met de Sowjet-Unie" werd voorgesteld een passage op te nemen over "vriendschappen samenwerking met de Sowjet-Unie en andere socialistische staten".

Waarschijnlijk aangemoedigd door het relatieve succes van de protestacties, maar onbevredigd door de veranderingen werd de kritiek (nu ook van de kant van het Poolse episcopaat) ook de eerst maand van 1976 nog voortgezet, totdat de grondwetswijziging op 10 februari door het parlement conform de voorstellen werd geaccepteerd.

Uiteraard was het regiem niet gelukkig geweest met de protesten. In de maanden april en mei ging men tot tegenacties over middels administratieve maatregelen. Ondertekenaars van protesten, brieven en petitities werden b.v. uit hun functies ontslagen, kregen een publicatieverbod opgelegd of werden onderworpen aan strengere censuurmaatregelen.

Dit kwam natuurlijk de verstandhouding tussen het regiem en zijn critici niet ten goede. Integendeel, het leek eerder een gunstige

voedingsbodem voor voortzetting van de regiemkritiek, waarbij in de eerste helft van 1976 vooral de eerdergenoemde LIPINSKI en oud-Minister BIENKOWSKI de aandacht op zich vestigden. In deze fase verklaarde LIPINSKI zich voorstander van "een pluralistisch socialistisch model", zoals dat door de CP-en van Italië en Frankrijk wordt voorgesteld en zette BIENKOWSKI zich af tegen Sowjet-bemoeiingen met de Poolse binnenlandse aangelegenheden.

De kritiek mag dan in vergelijking tot de periode rond de jaarwisseling in intensiteit zijn afgenomen, het klimaat werd in de eerste maanden van 1976 gekenmerkt door oppositie en ongenoegen. Ongenoegen dat ook leefde bij de Poolse consument vanwege regelmatig optredende hiaten in de voedselvoorziening.

OPENLIJKE PROTESTEN

In dit klimaat moest de aankondiging van prijsverhogingen op 24 juni wel slecht vallen. Hoewel deze verhogingen voor de meeste Polen zeker niet onverwacht zijn gekomen - ze waren b.v. in april 1976 al aangekondigd - waren ze kennelijk niet voldoende voorbereid. Dat zou tenminste kunnen verklaren waarom na deze aankondiging in verschillende delen van het land prompt stakingen uitbraken, die in sommige plaatsen escaleerden in opstootjes en relletjes.

Dit had tot gevolg dat op 25 juni premier JAROSZEWICZ de intrekking van de prijsmaatregelen bekendmaakte. Opnieuw had het regiem bakzeil gehaald voor protesterende arbeiders net als in december 1970.

Kort daarop ging het regiem tot een tegenoffensief over. Massale bijeenkomsten werden georganiseerd waar de stakers en onruststokers werden bekritiseerd en deelnemers aan de juniprotesten werden tot gevangenisstraffen veroordeeld of verloren hun baan.

Op 24 juli gaf premier JAROSZEWICZ tijdens een bijeenkomst van partij-activisten uit Warschau een overzicht van de maatregelen tegen de arbeiders in de onrustgebieden: verdere strafrechtelijke vervolging van de actieve deelnemers aan de onlusten, "heropvoeding" van de passieve deelnemers en zuiveringen van het partij- en vakbondsapparaat in die be-

bedrijven waar "destructieve elementen" werkzaam waren geweest.

Als de arbeiders in de bedrijven zich door deze maatregelen al mochten hebben laten intimideren, met de Poolse intellectuelen was dat blijkbaar niet het geval.

Vrijwel onmiddellijk na de onlusten circuleerde er een open brief, waarin werd opgeroepen tot een "authentieke dialoog" tussen partij en bevolking en tot "verdieping van de democratische vrijheden" binnen de gemeenschap. Deze brief was geschreven namens de ondertekenaars van de "Petitie van de 59", de eerste open protestbrief n.a.v. de in het voorgaande genoemde omstreden grondwetswijziging, en zou nog door vele protesten worden gevolgd. Sommige richtten zich alleen tegen de arrestaties en de behandeling van de juni-demonstranten, andere leverden een fikse stuk systeemkritiek.

Ook nu weer reageerde het regiem, net als in de eerste maanden van 1976, met administratieve maatregelen (publicatie- en reisverbod) tegen sommige ondertekenaars van de protesten. Dit kon niet verhinderen dat op 23 september door een groep van 14 intellectuelen (o.w. de eerder genoemde LIPINSKI) het initiatief genomen werd tot oprichting van het "Comité voor de Verdediging van de Arbeider".

Dit comité stelde zich ten doel juridische, medische, morele en financiële hulp te bieden aan hen die vervolgd zijn of worden wegens deelname aan de protestbetogingen. Het verweet de autoriteiten "rechtsverkrachting" en beschuldigde hen van "fysieke intimidatie". Begin november maakte het middels een communiqué duidelijk "hulp te verschaffen in een situatie waarin de vakbonden, de organisaties op het terrein van de sociale voorzieningen en andere voor de bescherming van de burger opgerichte organen de hun opgedragen functies niet vervullen". Op het moment dat dit wel gebeurt en bovendien een amnestie wordt afgekondigd, zal het comité worden opgeheven.

Uiteraard hebben de Poolse autoriteiten gereageerd op de acties van het comité. Ook in dit geval gebeurde dat o.m. door comitéleden uit hun maatschappelijke functies te ontslaan.

Wat het regiem over het comité denkt, werd begin december door GIEREK zelf verwoord tijdens een rede voor het Centraal Comité. GIEREK noemde de comitéleden toen dissidenten, die "hun hand oprichten tegen

het vaderland" en schilderde hen af als "bondgenoten van anti-communistische en anti-Poolse krachten in het buitenland", als mensen met "oude bourgeois-denkbeelden" en als "onverbeterlijke revisionisten".

Deze kwalificaties in aanmerking genomen is het verwonderlijk dat de autoriteiten het comité nog niet steviger hebben aangepakt, maar mogelijk moet dat worden gezien als een indicatie voor de zwakte van het regiem.

Het is begrijpelijk dat de activiteiten van het "Comité voor de Verdediging van de Arbeider" hun invloed hebben op de sfeer in Polen, een sfeer die ook medebepaald wordt door een over het hele land verspreide ontevredenheid met de voedselvoorziening en met de economische toestand in het algemeen. Dat deze toestand niet rooskleurig is, is door GIEREK zelf toegegeven. Relevant in dit verband is echter hoe de Poolse arbeider de gevolgen daarvan ervaart. Prijsverhogingen b.v. zullen er moeten komen. De reactie daarop zal echter afhangen van de manier waarop deze worden voorbereid en van de hoogte ervan.

Positie GIEREK

Dat in deze situatie de positie van GIEREK in gevaar is, is voorschijnlijk niet aannemelijk, want juist bij het laatste CC-plenum van begin december lijkt zijn positie in de partij er nog sterker op geworden. Toen werden n.l. twee mogelijke opvolgers - de eerste partijsecretaris van Warschau KEPA en de CC-secretaris voor Ideologie en Economie SZYDLAK - van hun gunstige uitgangspositie binnen de partij beroofd. Ze werden beiden benoemd tot plv. Minister-President.

Wat SZYDLAK betreft zou dit in overleg met CPSU-leider BREZJNEW zijn gebeurd, wat kan worden beschouwd als een indicatie voor het feit dat GIEREK - mogelijk bij gebrek aan beter - BREZJNEW's steun geniet. Het ligt voor de hand dat GIEREK zal proberen moeilijkheden te voorkomen. Mocht dat mislukken, dan lijkt een aanpak als in het begin van 1976 (administratieve maatregelen tegen protestondertekenaars) het meest aannemelijk. Immers het laatste wat GIEREK zou willen - het zou immers een grote persoonlijke nederlaag zijn - is het inroepen van Sowjethulp om

daadwerkelijk in Polen zelf in te grijpen. En het is maar de vraag of de Sowjet-Unie in een tijd van ontspanning, détente en vreedzame coëxistentie veel zou voelen voor toepassing van de BREZJNEW-doctrine en zich zou laten verleiden tot een actie als in Tsjechoslowakije in 1968. Dan zou de nood wel erg hoog moeten zijn.

*

* *